

Metody a techniky sociálního výzkumu

Metody

- Určitý pracovní postup směřující k dosažení stanoveného cíle

Indukce

- Charakterizována v logice přechodem od jednotlivého k obecnému

Dedukce

- Opačně – obecné k jednotlivinám

Metoda terénního šetření

- Získávání informací v terénu od skupiny respondentů tazatelem (anketiérem)

Metoda introspektivní

- Opírá se o osobní znalosti, zkušenosti výzkumníka na základě účasti v prostředí či nějakém společném procesu

Abstrakce

- Je zevšeobecnění
- Logické vyhodnocení – co je podstatné a co je nepodstatné
  - Podstatné znaky jsou pak řazeny do určitých systémů

Analýza

- Představuje postu při zkoumání jevů, při němž je celek rozložen na jednotlivé prvky
  - Tyto prvky jsou pak jednotlivě zkoumány

Techniky

- Rozumíme konkrétní formy získávání informací
- Dotazník, anketa, rozhovor, pozorování, ...

Pozorování

= sociální výzkumná technika, kterou získáváme poznatky o okolním světě, tj. sociální realitu a její prostředí smyslovými orgány

Typy:

Naivní – neúmyslný, bezděčný

Vědecké – záměrné, plánovité

Nezúčastněné – pohled zvenčí

Zúčastněné – jsem součástí skupiny

Dotazník

- Málo nákladný
- Časová úspora
- Málo náročný na počet výzkumníků
- Snadno opakovatelný
- Málo náročný na přípravu dotazovaných
- Poskytuje možnost rozmyslet si odpověď
- Zjišťuje standardnost situace (pořadí a formulace otázek)

Požadavky správného dotazníku

- Musí motivovat respondenta, nesmí ho otrávit či znechutit
- Otázky musí být srozumitelné, jednoznačné, jednoduché, umožňující upřímnou odpověď

- Nesmí být rozsáhlý a časově náročný
- Otázky se musí vztahovat k formulovaným hypotézám, aby ji mohli testovat (potvrdí se, upřesní se, či vyvrátí)

Konstrukce dotazníku

- Na začátku by měli být jednoduché, srozumitelné, motivující otázky
- Postupovat od jednoduchých ke složitým
  - Mezi 15 – 25 min se unaví
- Otázky osobního charakteru uvést na konec
- Nedávat těžké otázky (zhoršení, pocit méněcennosti)

Typy otázek:

- **Otevřené (volné)** – končí otazníkem bez nabídnutých alternativ
- **Polootvřené (polouzavřené)** – zavřená + otevřená otázka
- **Uzavřené** – ano/ne, muži/ženy
- **Filtrační** – mají za úkol vyloučit respondenty, jichž se problém netýká
- **Kontrolní** – otázka s jinou formulací, která se táže na totéž

Rozhovor

= ucelená soustava ústního jednání mezi tazatelem a dotazovaným

- Cílem dostat pomocí otázek informace o zkoumatelné sociální realitě a jejích souvislostech
- **Standardizovaný rozhovor**
  - je v podstatě čtený dotazník
  - odpovědi zaznamenává tazatel
- **Nestandardizovaný rozhovor**
  - Představuje volnou rozpravu dané (zkoumané) téma
  - Je více neformální